

**EL LLIBRE
DE LA SETMANA**

PERFIL

LAIA FÀBREGAS (BARCELONA, 1973) VA ESCRIURE LA SEVA PRIMERA NOVEL·LA EN NEERLANDÈS, MENTRE VIVIA ALS PAÏSOS BAIXOS. DES DE 'LA NENA DELS NOU DITS' (2007) HA PUBLICAT TRES NOVEL·LES MÉS EN CATALÀ: 'LA LLISTA' (2010), 'DIES DE CEL GROC' (2013) I, ARA, 'NO ESCRIURE LA TEVA HISTÒRIA' (2021)

Reconstruir la memòria familiar amb bellesa i precisió

JORDI LLAVINA

Els Pont no són catalans, sinó nord-americans d'Oklahoma. Una família que ha hagut de fugir del lloc natal per causa de les tempestes de sorra que van agostar les terres de bona part de la nació durant la dècada dels trenta del segle XX. Abans d'emprendre la incerta fugida cap a l'oest amb el seu marit i els fills, la Shirley fa una visita al cementiri del poble per acomiadar-se de dues de les seves filles, mortes arran dels estralls del *dust bowl*. Però hi ha tanta sorra vermella acumulada que no pot orientar-s'hi: "Va intentar apartar la sorra amb les mans per trobar-hi la làpida, però de seguida es va adonar que estava espolsant el nom d'un altre mort". És un moment narratiu magnífic! Tot al llarg de l'obra, l'escriptura i la memòria no deixen mai de fer-se presents. La jove mare ni tan sols pot dir adeu a dos noms escrits en una pedra. L'episodi m'ha recordat, pel seu trèmolo dramàtic, aquell ce-

mentiri inundat per les pluges torrencials d'*Aquí descansa Nevares*, de Pere Calders, domini d'uns indis "enamorats de la melangia i de la mort".

Una història de supervivents

No escriure la teva història, la quarta novel·la de Laia Fàbregas, és un bell i precís exercici de reconstrucció d'una memòria familiar que sembla permanentment amenaçada. L'acció comença a la primèria del segle, amb la granja de cotó dels fundadors de la nissaga. En realitat, però, això compon el segon capítol del llibre. El primer ens ha referit un estrany accident de moto de Dylan Garcia –sense accent–, l'última baula del llinatge Pont, que ja viu en els nostres dies (Trump acaba de proclamar que el coronavirus no afectarà mai la gran nació americana). Fàbregas té l'habilitat de convertir el que podria haver estat una saga de cinc-centes pàgines, plena de personatges amb la cara i l'ànima semblants als que va retratar Richard Avedon, en una novel·la curta que, per la seva essencialitat lírica, recorda una mica Juan Rulfo i John Steinbeck, però amb menys cruesa. De tant en tant, una fotografia il·lustra el text. *Il·lustrar* és una manera de dir-ho, perquè el text no necessitava cap suport gràfic. Però la inclusió de les imatges dona a la ficció una mena de biaix documentalista, que és una opció més, entre les que tria l'autora.

El periple dels Pont culmina al sud de Califòrnia, i durant tota la segona meitat del segle XX l'escenari de la novel·la és el petit país del llac Salton Sea, que durant els seixanta va ser un lloc ple d'encant, però que al final dels noranta va patir una (nova) catàstrofe, per excés de salinitat: "Havia passat de ser una *riviera* cali-

NO ESCRIURE LA TEVA HISTÒRIA
LAIA FÀBREGAS
EMPÚRIES
224 PÀG. / 17,90 €

forniana a ser el miratge de com podria ser el món després de l'extinció de l'home" (la frase, per la injustificada reiteració del verb ser, no és gens representativa de l'estil acurat i punyent de l'autora). Més amunt he parlat del relleu que pren, en la història, allò que s'escriu: "Nadó en venda" o "Assassina" són dos cartells que hi tenen una importància capital (la condemna). O, més endavant, quan la narració passa per aquell immens monument *kitsch* que és la Salvation Mountain, tots els missatges que el creador, Leonard Knight, esculpeix al seu delirant turó.

La possibilitat d'escriure (o no) la història de la Patsy Pont és un dels dilemes d'en Dylan, fill d'aquesta. La fugida i la recerca són dos dels motius centrals d'aquesta història de supervivents –alguns dels quals voldrien viure, no pas sobreviure: per això busquen desesperadament el seu propi projecte vital–. Una fugida imperiosa, perquè les circumstàncies naturals –hostils– ho exigeixen amb la implacabilitat d'una sentència bíblica. O bé una fugida no menys peremptòria perquè la raó de l'existència d'un personatge tot de cop ha fet un gir substancial. També la recerca d'un pare, perquè dos dels personatges principals de l'obra viuen dolorosament el sentiment d'orfenesa. O la troballa atzarosa d'una filla. Fàbregas lliga molt bé tots els elements (n'hi ha un, el de les sabates amb cordons, que al final pren un rumb sorprenent). Tot quadra, tot és a lloc (excepte aquell cava amb què brinda Chip Adkins, en uns anys en què el nom *cava* feia referència a un espai, però no encara a la beguda). Brillant i honesta: una de les millors novel·les que he llegit els últims mesos. ♦♦

LA FUGIDA I LA RECERCA SÓN DOS DELS MOTIUS CENTRALS D'AQUESTA HISTÒRIA DE SUPERVIVENTS QUE PRESENTA LAIA FÀBREGAS

SUNSI ALBETS

El foraster que arriba i ho destarota tot

LLUÍS ANTON BAULENAS

Vet aquí un clàssic: el foraster que arriba a un lloc i ho destarota tot. Els *westerns* en van plens. Un entorn conservador, ple d'automatismes, que és posat en qüestió quan l'element extern s'hi passeja. De manera que la història ja no tracta només sobre la peripècia vital del protagonista, sinó que de seguida esdevé el retrat del lloc on s'esdevé. I dels efectes secundaris. Per exemple, l'altra gran topada clàssica en aquestes històries: la trobada entre la vida urbana i la rural. Amb tot el que comporta en aquest inici caòtic del segle XXI. En català tenim magnífics exemples d'aquest plantejament: Joan Puig i Ferrater,

amb *Aigües encantades*, sense anar més lluny.

Cal tenir-ho clar perquè això és el que ens vol explicar Jo Nesbø en aquesta narració, curta, potser un pèl massa esquemàtica, que va publicar el 2015 entre novel·la i novel·la de la seva famosa sèrie protagonitzada per Harry Hole. No cal explicar-ne gaire cosa, però es tracta d'un fugitiu de la gran ciutat, relacionat amb el món de la droga, de les màfies, que va a parar a un poblet de mala mort de la Noruega més allunyada del clixé actual de país modern i progressista.

És un poble perdut al nord, en plena època del sol

de mitjanit, tancat, religiosament conservador, amb una minoria indígena sami pagana, que depèn de la pesca i viu gairebé aïllat del món. El fugitiu sap que l'empaïtaran i aterran en aquest poble amb la intenció de guanyar una mica de temps abans no el trobin (perquè sap que el trobaran). I aquí rau el que té de bo aquest novel·la, que la maldat no arriba només amb la podridura importada de la gran ciutat, sinó que en part el que fa és remenar la que ja existeix en aquest entorn petit i tancat. La història és interessant, conté cops d'efecte que, als qui seguim Nesbø, no ens

GETTY

SOL DE SANG
JO NESBØ
PROA / RESERVOIR BOOKS
TRAD. LAURA SEGARRA
232 PÀG. / 18,90 €

sorprenen. Sí que sorprèn el caràcter més humà i fins i tot sentimental que hi imprimeix l'autor. En aquest sentit, *Sol de sang* és una mena de ressò dels grans *thrillers* clàssics nord-americans, on l'amor i el sexe són presents i tenen una bona part d'importància en el desenvolupament argumental i fins i tot en el desenllaç. És curiós que han coincidit en el temps dues mostres narratives situades en una Noruega depauperada. Aquesta, *Sol de sang*, situada en l'actualitat, i la magnífica *La casa de la veranda cega*, situada als anys cinquanta, en un altre poble molt semblant, amb molta més misèria, de l'escriptora Herbjørg Wassmo (Nits Blanques, 2020). Per als fans de Harry Hole, *Sol de sang* permet acostar-se a un altre Nesbø. Val la pena. ♦♦